

CONCEPTUL DE RELAȚIE ÎN OPERA GRAMATICALĂ A LUI D. D. DRAȘOVEANU

Lucrarea de față reflectă rezultatele parțiale ale cercetării desfășurate în cadrul proiectului *SIASTRO*¹, al cărui scop este crearea unui sistem informatic capabil să identifice sintagmele dintr-un text. Complexitatea acestui program o depășește pe aceea a unui dicționar, nivelul sintactic fiind, în acest caz, și el implicat. Am realizat că va fi necesară o structurare extrem de complexă a relațiilor intra- și interpropoziționale, astfel încât programul să poată acoperi toate, sau cel puțin cât mai multe dintre conexiunile ce stau la baza sintagmelor. În acest scop, echipa care lucrează la proiect a evaluat teoriile gramaticale aplicate, unitar sau nu, conștient sau nu, în cazul limbii române, încercând să decidă utilizarea uneia dintre ele sau combinarea mai multora.

Fără a trece aici în revistă (altfel decât ca termeni ai unor comparații cu alternativa propusă de noi²) toate teoriile posibil de aplicat în acest proiect, vom insista asupra celei pentru care, în cele din urmă, am optat³. Este vorba de sistemul gramatical conceput de către profesorul D. D. Drașoveanu.

Premise principale și conceptuale

1. Profesorul D. D. Drașoveanu și-a situat sistemul gramatical într-un cadru teoretic din care se desprinde, inițial, ideea referitoare la nivelul limbii, nivel căruia îi aparțin flectivele și conectivele, generatoare ale sintagmelor. E pusă în discuție aici însăși relația dintre morfologie și sintaxă, niveluri atent diferențiate, în general, în cadrul gramaticii⁴. În urma unei temeinice argumentații, ale cărei puncte nu e locul să fie prezentate aici⁵, D. D. Drașoveanu consideră morfologia și sintaxa drept „componente ale aceluiași întreg”⁶.

Consecințele directe ale acestei restructurări sunt:

¹ *Sistem informatic pentru analiza sintagmatică a textelor în limba română. Fundamentare teoretică și implementare – SIASTRO*, grant CEEX, Modulul I, Proiecte de cercetare-dezvoltare complexe, contract nr. 86. Vezi *infra*, articolul Emmei Tămăianu-Morita.

² Lucrarea de față e conectată în special cu cele ale lui Cornel Vîlcu (vezi *supra*) și Emma Tămăianu-Morita (vezi *infra*).

³ Desigur, soluția propusă de noi este, încă, o ipoteză de lucru. Am sesizat, pentru început, potențialul acestei teorii, am făcut deja câteva teste practice, însă rămâne, deocamdată, de văzut, dacă va fi posibilă aplicarea ei ca atare sau va fi nevoie (foarte probabil) de ajustări și adăugiri.

⁴ Vezi, de exemplu, GALR I, p. 1-3, cu precizările de rigoare – în sensul unor conexiuni care se fac, totuși, între cele două niveluri – la nivel morfologic subliniindu-se posibilitățile combinatorii ale lexemelor; GALR II, p. 7-10; Bejan 1995, p. 5-6.

⁵ Vezi, spre exemplu, Drașoveanu 1997a, p. 23-25; vezi, de asemenea, prezentarea făcută de C. Vîlcu în prezentul volum.

⁶ Drașoveanu 1997a, p. 25.

a) *Flectivul*⁷ este o expresie al cărei conținut corespunzător este *sensul relațional*. Este evitată, astfel, ruperea expresiei de conținut⁸, care intervine atunci când situăm nivelul morfologic dedesubtul celui sintactic. O consecință a revizuirii raportului dintre expresie și conținut în cuvintele/morfemele ce creează relații în interiorul sintagmelor este situarea conectivului pe același palier cu flectivul. Statutul lor este egalizat prin funcția pe care ambele clase o au, aceea de a crea relații sintagmice. Divizarea *morfologie vs sintaxă* e contrazisă, astfel, și de faptul că, dacă morfologia își arogă ca obiect de studiu flectivele, conectivele ar trebui să revină, cu expresie și conținut, sintaxei. Se știe, însă, foarte bine, că nu acesta este cazul, din moment ce sintaxa are ca obiect atât ceea ce se realizează prin conective, cât și ceea ce se realizează prin flective (subiect, complement direct, atribut genitival etc.)⁹.

b) O altă categorie de argumente ce susțin nediferențierea morfologiei față de sintaxă este de natură lexicală. Un clasic exemplu al profesorului Drașoveanu este egalitatea dintre sintagmele *solzii peștilor* și *solzii la pești*, în care sensul relațional este același: posesia – exprimat prin flectiv în primul caz și prin conectiv în al doilea.

Nivelul obținut prin unificarea domeniilor morfologic și sintactic este numit **nivel sintagmic**, iar unitățile lui sunt partea de propoziție, propoziția și fraza¹⁰.

Nu în ultimul rând, un spor de credibilitate, din punctul nostru de vedere, este dat acestui principiu de confirmarea, la nivel macroteoretic, venită din integralismul lingvistic inițiat de către Eugeniu Coșeriu, o doctrină la care subscriem, situându-ne munca de cercetare în perspectiva sa. Astfel, E. Coșeriu afirmă că o limitare a sintaxei la combinații de ordin superior (propoziții și fraze) nu e oportună, specificând că gramatica trebuie să fie în același timp morfologie și sintaxă, altfel ea neputând fi nici morfologie, nici sintaxă. E. Coșeriu propune, în schimb, o împărțire a gramaticii în *constituțională*, *funcțională* și *relațională*, aceasta din urmă studiind relațiile între paradigme distincte prin care sunt exprimate funcții designative analoge¹¹.

Revenind la proiectul nostru, considerăm că situarea sintagmelor intra- și interpropoziționale la același nivel, ca și acordarea unui statut egal, din punct de vedere funcțional, flectivelor și conectivelor, sunt factori ce pot ajuta programul să „înțeleagă” unitar relațiile pe care le are de identificat și analizat.

⁷ În ceea ce privește noile conotații atribuite de autor acestui termen, vezi Drașoveanu 1997a, p. 23-24.

⁸ Pentru precizări, dar și excepții, vezi Drașoveanu 1997a, p. 26-27.

⁹ Cf. Drașoveanu 1997a, p. 26.

¹⁰ Vezi Drașoveanu 1997a, p. 31-34.

¹¹ Vezi Coșeriu 1971/1978, p. 131-133; vezi de asemenea, Coșeriu 1973/2000, p. 227-232. Nu e indicată o apropiere forțată a celor două teorii, perspectivele care stau la baza lor având, totuși, puține similarități și vizând dimensiuni diferite ale analizei gramaticale. Tocmai datorită (și în ciuda) acestor diferențe e de reținut, însă, punctul teoretic în care ele se întâlnesc.

2. În raport direct cu premisa de sub punctul 1 se situează conceptul de **sintagmă**. Sintagma e definită drept „categorie nu inferioară propoziției, ci superioară acesteia, ca una, mai generală, care se manifestă și ca propoziție, și ca frază, și ca ea însăși”¹². Ea este, de fapt, produsul ce rezultă atunci când sensul relațional (în calitate de conținut) și flectivul de relație sau conectivul (ca expresie) sunt activate în combinațiile dintre termeni¹³.

3. Un ultim punct al acestei prime părți se referă la statutul aparte pe care îl au sintagmele coordonative – o posibilă problemă pentru programul nostru. Este adevărat că **Rc** (relația coordonantă) și **Rs** (relația subordonantă) sunt particularizări ale aceluiași general, **R** (relația), manifestând, deopotrivă, sensul relațional și împărțind structura **T–R–T**¹⁴; problema noastră ar putea decurge din aceea că, în timp ce ne bazăm pe faptul că un termen subordonat își va căuta întotdeauna regentul, va trebui să rezolvăm chestiunea orientării termenilor coordonați unul față de celălalt și să furnizăm programului criteriile pe baza cărora relațiile dintre ei vor putea fi identificate. Asupra acestor diferențe voi reveni, însă, mai jos.

Relația – conceptul central al sistemului gramatical drașovenian

Statutul relației, așa cum este el prezentat în subtitlul de mai sus, poate fi ușor demonstrat, chiar și numai prin faptul că articole întregi i-au fost dedicate de către profesorul Drașoveanu, iar titlurile acestora vorbesc de la sine: „*Sens relațional*” – categoria **centrală a sintagmicii**, *Relația – creatorul termenilor*, *Relația – organizatorul termenilor*. Prin calitățile evidențiate grafic mai sus, relația devine mobilul care antrenează o reorganizare completă a gramaticii limbii române. Vor fi prezentați mai jos factorii determinanți ai acestei transformări.

1. Relația este văzută ca o unitate prezentă în lanțul vorbirii cu expresie (**eR**) și conținut (**cR**), la fel ca în cazul unităților lexematice.

a) **Expresia** este „asigurată” prin ceea ce D. D. Drașoveanu numește **relatem**, acest termen acoperind atât flectivele de relație¹⁵, cât și conectivele, situate pentru prima oară la același nivel. Se insistă asupra posibilității ca flectivele să fie și ele diferențiate față de termenul subordonat (**Ts**) cu care sunt combinate, în ciuda opiniei generale că în aceste cazuri este vorba de o „combinație directă”.

¹² Drașoveanu 1997a, p. 21, nota 1.

¹³ Deși conceptul de **sintagmă**, ca și acela de **nivel sintagmic** sunt cruciale pentru teoria lui D. D. Drașoveanu și în strânsă legătură cu subiectul propriu-zis al prezentei lucrări, nu voi insista aici asupra lor, trimițând, din nou, la lucrarea lui C. Vilcu (vezi *supra*).

¹⁴ Cf. Drașoveanu 1997d, p. 50-51.

¹⁵ Flectivele sunt diferențiate de rădăcină și de afixele derivate și inventariate după cum urmează: (1) desinențele, (2) sufixele flexionale, (3) alternanțele, (4) accentul (*cântă/cântă*), (5) *pe* al acuzativului genului personal, (6) *să* al conjunctivului, (7) topica (atunci când, în absența flectivului *pe*, deosebește acuzativul de nominativ), (8) articolul (hotărât și nehotărât), ca suplinitor al insuficienței desinențelor cazuale, și (9) verbele auxiliare („morfologice”) (Drașoveanu 1997h, p. 78).

Astfel, în sintagma *casa vecinului*, flectivul *-lui* poate fi indicat cu ușurință ca entitate purtătoare a sensului relațional de *posesie*. În cazul juxtapunerii însă, expresia nu există, lipsa acesteia fiind suplinită de către vorbitor prin cea mai apropiată asociere a sensurilor lexicale (**cL**)¹⁶.

b) **Conținutul** relației este constituit de *sensurile relaționale*, definite de către D. D. Drașoveanu ca „*acele sensuri care pun în anumite antinomii (obiect posedat – posesor, acțiune – autor etc. etc.) altele două, nerelaționale*” (s.a.)¹⁷. Spre exemplu, într-o construcție de genul *A fiindcă B*, „fiindcă” (**cR**) este cel care ne spune că necunoscuta lexicală B (**cL**) este „cauza” (**cTs**) cunoscută¹⁸. În lipsa relației, cei doi termeni nu „fac sens” împreună, raportul dintre ei putând fi de aproape orice altă natură (succesiune temporală, scop, concesie, adversitate, consecință etc.).

2. Relația nu este rezultatul prezenței termenilor, ci, dimpotrivă, este ea însăși **creatorul** termenilor. D.D. Drașoveanu susține această afirmație printr-un lanț demonstrativ ce presupune: identificarea lui **R**, desprinderea sa de un anumit **T**, iar apoi dovedirea faptului că, dintre cele trei sensuri gramaticale identificate: **cTr**, **cTs**, **cRs**, singurul care se află în solidaritate cu un segment de expresie este **cRs**, lui **cTr** și **cTs** nerevenindu-le vreunul. Conținutul termenilor nu face decât să dubleze conținutul lexical.

3. Fiecare sintagmă are doi termeni, însă **R** nu poate fi decât unul, și, de aceea numai o dată marcat. Această afirmație este exemplificată prin însăși relația subiectului cu predicatul, în care **Rs** se realizează exclusiv prin flectivul de acord verbal, nu și prin flectivul de nominativ – acesta este doar condiția contractării în sintagmă a lexemului substantiv sau pronume ca termen regent¹⁹.

4. Relația este autonomă, iar această autonomie se demonstrează prin faptul că **cR** exclude anumite conținuturi lexicale (**cL**). Se evită, astfel, incompatibilități și pleonasm care pot apărea la întâlnirea dintre **cR** și **cL** (ex. locul **când**..., a se preta **pe**..., **către** direcția..., **pentru** scopul ...) ²⁰.

Relații coordonante vs relații subordonante

Oricâtă omogenitate în sistem s-ar obține prin tratarea relației așa cum a prezentat-o D. D. Drașoveanu, diferențele dintre relațiile coordonante și cele subordonante sunt evidente și imposibil de îndepărtat. D. D. Drașoveanu face el însuși o inventariere a lor în două dintre articolele sale. Pentru proiectul nostru, aceste diferențe au o importanță specială, ele putându-se constitui, uneori, în

¹⁶ Cf. Drașoveanu 1997c, p. 40-41.

¹⁷ Drașoveanu 1997a, p. 22.

¹⁸ Cf. Drașoveanu 1997c, p. 42.

¹⁹ Cf. Drașoveanu 1997c, p. 43.

²⁰ Cf. Drașoveanu 1997c, p. 43. Consecințele autonomizării relației au o implicare cu adevărat pozitivă în proiectul nostru, fiind posibilă o tratare mai omogenă a sintagmelor prin reducerea numărului de situații specifice identificabile.

probleme pe care programul le-ar putea întâmpina în identificarea corectă a sintagmelor. Am încercat, mai jos, o sistematizare a acestor diferențe, însoțită de unele observații²¹.

Este important de specificat, înainte de a trece la listarea acestor diferențe, că ele sunt „moduri de manifestare ale aceluiași factor cauză – relația – care se arată astfel ca organizator al termenilor. De aceea, fundamentul care unește cele două categorii, coordonarea și subordonarea, *criteriul* după care clasificarea le are ca rezultat îl considerăm a fi *modul cum relația organizează termenii*” (s.a.)²².

Nr.	Rc	Rs	Observații
1.	Generează bilateral omisibilitatea.	Generează unilateral omisibilitatea.	În timp ce, evident, pentru Rs această caracteristică nu pune nicio problemă, absența lui Rs implicând absența lui Ts și invers, în cazul unui Rc , prezența lui eRc ar conduce, automat, programul la obligativitatea de a căuta două „părți de propoziție” (inclusiv predicate) de aceeași natură, rezultatul fiind identificarea unei sintagme coordonative.
2.	Nu este în aderență cu amândoi termenii, ci se află la egală distanță de Ta și Tp .	Se află în aderență cu unul dintre termenii, acela considerat Ts , fără ca prin aceasta R să piardă din autonomie.	Indiferent dacă Rs este aglutinat cu Ts sau nu, adică indiferent dacă el este un flectiv sau un conectiv, la identificarea unui Rs + Ts , programul va fi obligat să caute un Tr , acesta din urmă având, deci, un rol pasiv, iar Ts fiind termenul activ.
3.	Nu au regim.	Au regim.	Regimul implică o dominare, acest lucru însemnând că Rs îl domină pe Ts , în vreme ce Rc nu domină nici pe Ta , nici pe Tp . Rs impune categorii lui Ts , cu excepția unor cazuri, de exemplu cel al adverbului (<i>omul de acolo</i> – <i>acolo</i> fiind adverb, nu are categoria gramaticală a cazului). La nivelul întregii sintagme, Tr domină grupul Rs-Ts , iar în interiorul grupului, Rs îl domină pe Ts .

²¹ Tabelul prezentat se bazează în special pe două dintre articolele lui D. D. Drașoveanu: *Relația – organizatorul termenilor* (Drașoveanu 1997d) și *Alte antinomii în dihotomia coordonare/subordonare* (Drașoveanu 1997g). Chiar dacă în articolele mai sus menționate sunt listate șapte, respectiv patru, astfel de diferențe, am considerat că ele pot fi reduse la opt trăsături dihotomice fundamentale, în care am inclus, uneori, caracteristici pe care le-am găsit strâns relaționate, de aceeași natură sau cu aceleași consecințe pentru sistemul redat aici.

²² Drașoveanu 1997d, p. 49.

4.	Ta și Tp nu sunt unul altuia funcții; Rc este doar un asociator a doi T .	Grupul Rs – Ts reprezintă o funcție (selectează un Tr); Rs este contractant al unui Tr .	Cel care generează calitatea de funcție a grupului este Rs . Reiese din nou calitatea de termen activ a lui Ts . Valențele lui Ts sunt active, în vreme ce ale lui Tr sunt latente, iar din mai multe, una sau câte una este actualizată de către cele active.
5.	Rc interpropoziționali cunosc transmisibilitatea din poziția inițială, interpropozițională, într-una intrapropozițională.	Rs interpropoziționali sunt netransmisibili, pentru că nu se pot detașa de Ts .	Transmisibilitatea Rc interpropoziționali la nivel intrapropozițional este un argument în plus pentru considerarea propoziției și a frazei ca subspecii ale sintagmei. Această constatare nu se aplică și relațiilor subordonative, Rs nefiind transmisibili intrapropozițional. Se pune întrebarea, totuși, care e legătura între partea de propoziție și subordonata corespunzătoare (ex. complementul direct și completiva directă). Dacă din punctul de vedere al teoriilor gramaticale clasice ambele (complementul direct și completiva directă) satisfac valența verbului tranzitiv, cum am putea explica, adoptând punctul de vedere din care grupul Rs – Ts selectează Tr , faptul că o conjuncție precum că și cazul acuzativ selectează același Tr ? Va trebui, pentru aceasta, să recurgem la implicarea Tr în explicație, utilizând definiția funcției, dată de D. D. Drașoveanu ca „grupul Rs + Ts sau ceea ce actualizează o valență pasivă a unui Tr ” (Drașoveanu 1997, p. 75; s.n.). La nivel teoretic, deci, va trebui să apelăm, pentru a explica această coincidență, la premisele sistemelor gramaticale clasice, care dau preeminență termenului regent, rămânând posibilitatea, la nivel practic, în ceea ce privește programul nostru, să aplicăm principiul care statuează selectarea de către grupul Rs – Ts a unui Tr .
6.	Transmisibilitatea lui Rc înseamnă multiplicitate (ex. subiect multiplu).	Rs se caracterizează prin unicitate , definită drept <i>imposibilitatea existenței, în dependența unui</i>	Unicitatea este recunoscută ca o caracteristică problematică de însuși D. D. Drașoveanu, care dedică acestei dezbateri un articol întreg, abordând-o, de asemenea, în alte scrieri ale sale. Se pare că limitele unicității sunt

		<i>Tr, a unui al doilea grup Rs – Ts, în care Rs să fie identic cu unul dat.</i>	reale, dar nu foarte clar specificate (de exemplu, ea nu se aplică în cazul adjectivelor). În ce privește proiectul nostru, ar fi un avantaj considerabil dacă această caracteristică s-ar putea aplica. Credem, însă, că excepțiile ar fi prea numeroase pentru a putea fi rezolvate printr-o listare a lor, de exemplu, drept pentru care ea nu va fi încadrată, probabil, în baza teoretică a programului nostru.
7.	Nu stabilește direcție.	Stabilește direcție.	Rc propagă cei doi cT bilateral, în timp ce Rs propagă, unilateral, un singur cT și anume spre Ts , pe care cT îl dublează, îl „încarcă”. Cu foarte puține excepții, discutate de către D. D. Drașoveanu în articole separate, Rs joncțional îl leagă pe Ts de la dreapta la stânga, indiferent dacă topica elementelor structurii este Tr – Rs – Ts sau este Rs – Ts – Tr . Considerăm că direcția specificată a legăturii este un element în plus de organizare și sistematizare, pe care programul nostru l-ar putea folosi, el având de găsit, atunci când identifică un Rs , un Ts în stânga lui (cazul conectivelor) sau în dreapta lui (cazul flectivelor).
8.	Permite inversarea termenilor.	Nu permite inversarea termenilor.	În afară de cazul în care termenii sunt în succedență (temporală), precum într-o sintagmă de genul <i>s-a dus și s-a întors</i> , Rc nu impune o ordine a termenilor. Se poate spune: <i>nu e soare, dar e bine</i> , sau <i>e bine, dar nu e soare</i> . Chiar dacă sintagmele pot fi interpretate de către vorbitor/ascultător în moduri diferite, ele sunt perfect „egale” din punct de vedere gramatical. Rs nu permite astfel de inversări din motive de logică sau pentru că ele ar schimba sensul lui R . Există și aici excepții. Ele privesc inversiunea temporală (<i>se însera când am ajuns</i>) și cea numită de către profesorul Drașoveanu concesivă (<i>a încercat, numai că n-a reușit – deși a încercat, [totuși] n-a reușit</i>).

BIBLIOGRAFIE

- Coșeriu 1971/1978 = Eugenio Coseriu, *Semántica y gramática*, în *Gramática. Semántica. Universales. Estudios de lingüística funcional*, Madrid, Editura Gredos, 1978, p. 128-147.
- Coșeriu 1973/2000 = Eugeniu Coșeriu, *Lecții de lingvistică generală*, Chișinău, Editura Arc, 2000.
- Drașoveanu 1975 = D. D. Drașoveanu, *Categoriile gramaticale de relație și de opoziție ale limbii române*, în „Cercetări de lingvistică”, XXIII, nr. 2, p. 177-181.
- Drașoveanu 1997 = D. D. Drașoveanu, *Teze și antiteze în sintaxa limbii române*, Cluj-Napoca, Editura Clusium.
- Drașoveanu 1997a = D. D. Drașoveanu, „Sens relațional” – categoria centrală a sintagmicii, în Drașoveanu 1997, p. 21-34.
- Drașoveanu 1997b = D. D. Drașoveanu, *De la unidimensionalitate la binaritate*, în Drașoveanu 1997, p. 35-39.
- Drașoveanu 1997c = D. D. Drașoveanu, *Relația - creatorul termenilor*, în Drașoveanu 1997, p. 40-44.
- Drașoveanu 1997d = D. D. Drașoveanu, *Relația - organizatorul termenilor*, în Drașoveanu 1997, p. 45-51.
- Drașoveanu 1997e = D. D. Drașoveanu, *Legături sintactice de la stînga la dreapta*, în Drașoveanu 1997, p. 52-58.
- Drașoveanu 1997f = D. D. Drașoveanu, *O categorie sintactică - unicitatea*, în Drașoveanu 1997, p. 59-72.
- Drașoveanu 1997g = D. D. Drașoveanu, *Alte antinomii în dihotomia coordonare/ subordonare*, în Drașoveanu 1997, p. 73-77.
- Drașoveanu 1997h = D. D. Drașoveanu, *Categoriile gramaticale de relație ale limbii române*, în Drașoveanu 1997, p. 78-93.
- Drașoveanu 1997i = D. D. Drașoveanu, *Flectivul pe vs prepoziția pe*, în Drașoveanu 1997, p. 107-112.
- Drașoveanu 1997j = D. D. Drașoveanu, *Nominativul și acuzativul – schițe sintactice cu adnotări*, în Drașoveanu 1997, p. 119-130.
- GALR I, II = *Gramatica limbii române*, vol. I, *Cuvântul*, vol. II, *Enunțul*, București, Editura Academiei Române, 2005.
- Tămăianu-Morita 2008 = Emma Tămăianu-Morita, *Tipologia sintagmelor în modelul D. D. Drașoveanu. Posibile aplicații în proiectul SIASTRO*, supra, p. 137-150.
- Vîlcu C. 2008 = Cornel Vîlcu, *Preliminarii teoretice la analiza gramaticală în proiectul SIASTRO*, supra, p. 117-126.

LISTA ABREVIERILOR

<i>T</i> – termen	<i>Rc</i> – relație coordonantă
<i>Tr</i> – termen regent	<i>Rs</i> – relație subordonantă
<i>Ts</i> – termen subordonat	<i>cR</i> – conținutul relației (sensul relațional)
<i>cTr</i> – conținutul termenului regent	<i>cRc</i> – conținutul relației coordonante
<i>cTs</i> – conținutul termenului subordonat	<i>cRs</i> – conținutul relației subordonante
<i>Ta</i> – termen antepus	<i>cR</i> – conținutul relației
<i>Tp</i> – termen postpus	<i>eR</i> – expresia relației
<i>cL</i> – conținut lexical	<i>eRc</i> – expresia relației coordonante
<i>R</i> – relație	<i>eRs</i> – expresia relației subordonante.

THE CONCEPT OF RELATION IN D. D. DRAȘOVEANU'S
GRAMMAR WORK*(Abstract)*

This study is focused on the concept of *relation* elaborated by professor D. D. Drașoveanu as a central, essential concept, the core of his grammar system. The general considerations treating the theoretical premises and the central terms of Drașoveanu's grammar are followed by the presentation of the concept of *relation*, with its specific connotations as part of this grammar system. The last part of the study shows the differences between the coonating and the subordonating relations, an aspect which is extremely relevant for the project this study is part of (*SIASTRO*).

*Universitatea „Babeș-Bolyai”
Facultatea de Litere
Cluj-Napoca, str. Horea, 31*